

ОТА-ОНАЛАРДА КONGRUENTLIKNI SHAKILLANTIRISH

Toshkent amaliy fanlar Unversiteti
“Psixologiya” kafedrasi o’qituvchisi
Ilmiy rahbar: Akbaraliyeva Asilaxon Tojiddinovna
Pedagogika fakulteti Psixologiya yo’nalishi
2-bosqich talabasi: Jovliyeva Sojida

Annotatsiya: O'qituvchilar va ota-onalar, umuman olganda, ota-ona va o'qituvchi o'rtasida ijobiy, qo'llab-quvvatlovchi va ochiq munosabatlar zarur. Bundan tashqari, tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ota-onalar ishtiroki va ota-onalar va o'qituvchilarning muvaffaqiyatli hamkorligi o'quvchilar uchun ta'lim natijalarini yaxshilaydi. Maqolada ham ta'lim-tarbiya jarayonida ota-ona hamkorligidagi faoliyat va uning natijalari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: oilaviy tarbiya, pedagogik madaniyat, savodxonlik kompetentsiya.

O'smir bolalarning ota-onalari bilan ishlashda o'qituvchilar duch keladigan muammolar qatorida ota-onalarning maktab bilan hamkorlik qilishni istamasligi, ota-onalar yig'ilishlariga, sinfdagi mashg'ulotlarga e'tibor bermaslik va boshqalar kiradi. Bunday munosabatning sababini boshlang'ich maktabda izlash kerak, agar ota-onalar o'qituvchi bilan hamkorlik qilishni xohlasa, unga zarur yordam va yordam berishga tayyor bo'lsa va o'qituvchi ba'zan ota-onalarning bu tayyorgarligini e'tiborsiz qoldiradi yoki kam baholaydi va ularga minimal pul to'laydi. ularning e'tibori. Maqolaning maqsad va vazifalarini shakllantirish. Oila tarbiyasini pedagogik boshqarish shaxsning har tomonlama rivojlanishi uchun oilaga yordam berishni nazarda tutadi; bolani tarbiyalash usullari va usullarini tanlash bo'yicha maslahatlar. Va, birinchi navbatda, yordam ota-onalarning kasbiy kompetentsiyasini rivojlantirish asosida pedagogik madaniyatini oshirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Maqolaning asosiy materialini taqdim etish. Ko'plab olimlarning ishlari ushbu muammoni hal qilishga bag'ishlangan, ammo o'qituvchi faoliyatida kichik yoshdagi o'quvchilarning ota-onalari pedagogik kompetentsiyasini shakllantirishning tashkiliy va mazmunli jihatlari hali ham mavjud emas. Bizning tadqiqotimizda biz pedagogik madaniyatni, ota-onalarning malakasini tushunish va rivojlantirishning nazariy yondashuvlariga tayandik, samarali ota-onalik g'oyasi (R.V. Ovcharova); ota-onalarning pedagogik malakasini shakllantirish darajasini aniqlashning tadqiqot usullari (I.A. Merkul), (E.G. Eidemilleri). Tadqiqotlarni tahlil qilish bizga "o'qituvchi-taroq-ota-ona" o'rtasidagi o'zaro munosabatlar amaliyotidagi bir qator muammolarni "ta'kidlash" imkonini berdi. O'zaro munosabatlar ishtirokchilarining psixologik-pedagogik madaniyatining past darajasini

ta'kidlash kerak; ota-onalarning boshlang'ich maktab yoshi davrining o'ziga xos qiymatini va umuman shaxsni shakllantirishdagi ahamiyatini tushunmaslik; ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasida "pedagogik aks ettirish" yo'qligi. O'qituvchilar maktabning oila bilan ishlash mazmuni, shakllari va usullarini aniqlashda qiynaladi. Nishola va ota-onalar, oila - bu ijtimoiy mijozlar. ota-onalarning maktabdagi bolalar faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari, o'qituvchilarning oilada bolalar tarbiyasi haqida etarli darajada xabardor emasligi; ota-ona pozitsiyasining konservatizmi, boshlang'ich maktab yoshidagi bolaning vasiyligi; o'qituvchilarning ota-onalarga ta'lim faoliyati sub'ektlari sifatida emas, balki ob'ektlar sifatida keng tarqalgan munosabati; O'qituvchilarning ota-onalarga "hayotga o'xshash" emas, balki o'z farzandlari haqida qat'iy ilmiy psixologik-pedagogik bilimga muhtojligi haqidagi stereotipli, standart g'oyalari - bularning barchasi o'qituvchining oila bilan ishini tashkil etish jarayonini murakkablashtiradi. Ota-onalarning pedagogik madaniyati haqida gapirganda, biz tarbiyachining mukammallik darajasini aks ettiruvchi etarli tayyorgarlik, shaxsiy fazilatlarni tushunamiz. "Pedagogik kompetensiya" deganda: bolani tarbiyalash bo'yicha bilim, ko'nikma, malaka va tajribalar majmuini o'z ichiga oluvchi integral xususiyat hayot jarayonida yuzaga keladigan muammolar va vazifalarni hal qilishda mavjud bilim, tajriba, qadriyatlarga tayanish qobiliyati; bolalarning xavfsiz hayoti uchun sharoit yaratish qobiliyati; ota-onalarning bolani real hayotiy vaziyatlarga kiritish orqali uning ijtimoiy ko'nikmalarini, qobiliyatlarini, aql-zakovatini rivojlantirishga qaratilgan faoliyatga jalb qilish qobiliyati.R.V.ning tadqiqotlarida. Ovcharova ota-onalarning pedagogik kompetentsiyasining quyidagi tarkibiy qismlarini belgilaydi: kognitiv, hissiy, xulq-atvor. Arnautova pedagogik kompetensiya tarkibida motivatsion, shaxsiy, tashkiliy va kommunikativ va boshqalar kabi komponentlarni ajratib ko'rsatishni taklif qiladi. Shunga qaramay, ota-onalarning pedagogik kompetentsiyasini talqin qilishning ko'p qirraliligi va uning tarkibiy qismlari mazmunida motivatsion element, shaxsiy fazilatlar, bilim, ko'nikmalar, shu jumladan kommunikativ xususiyatlarning majburiy mavjudligi bilan belgilanadi. umumlashtirish, guruhlash asosi sifatida quyidagi tarkibiy qismlarni ajratib ko'rsatish mumkin: motivatsion-shaxsiy, gnostik (kognitiv) va kommunikativ-faollik. komponent kattalarning nafaqat bolaga, balki o'ziga nisbatan ham ma'lum bir pozitsiyasini egallaydi (empatiya, pedagogik aks ettirish), ota-onalarning bolalarni muvaffaqiyatli tarbiyalashga qiziqishi.bolalar tarbiyasi va rivojlanishi haqida.Kommunikativ faoliyat komponenti. , A.V.ning so'zlariga ko'ra. Minina [9] kommunikativ, tashkilotchilik, amaliy ko'nikma va malakalarni o'z ichiga oladi.Shuning uchun biz pedagogik kompetentsiyani integratsiyaviy sifat deb hisoblaymiz. Pedagog va psixologlarning ishini tahlil qilib, shunday xulosaga kelish mumkinki, ota-onalarning pedagogik malakasini oshirish usullari bolaning oilasi bilan ishlashda turli xil psixologik amaliyotlarni o'z ichiga oladi. Va bu jarayonda hamma

ishtirok etishi kerak: ota-onalar, bolalar, o'qituvchilar. Oila bilan ishlashning zamonaviy shakllarini uyg'unlashtirish va ota-onalar tajribasini oshirish usullaridan foydalanish bolalarni tarbiyalash va rivojlantirishda ota-onalarning vakolatlarining har bir komponenti darajasini oshirishga yordam beradi. Tarkibiy komponentlarning har birini shakllantirishning maqsad va vazifalaridan kelib chiqqan holda ota-onalarning pedagogik malakasini oshirishning turli shakllari va faol usullari tizimidan foydalanish ota-onalarning pedagogik vakolatlarini oshirishning muhim sharti bo'ladi. Bu oson ish emas, chunki u ota-onalarda faoliyatning mutlaqo yangi ma'nolarining "tug'ilishi", shaxsning o'zini o'zi o'zgartirishi, faoliyatda o'zini o'zi boshqarishning yangi mexanizmlarining paydo bo'lishini o'z ichiga oladi. Binobarin, pedagogik kompetentsiyani shakllantirish jarayoni. ota-onalarning uzoq va hissiy jihatdan shiddatli bo'lishi, kompetensiyalari quyidagilardan iborat: shaxsning qulay yo'nalishi; uy va ijtimoiy muhit, ota-onalarning bolalarni tarbiyalash tajribasining o'ziga xos qiymatini tan olish Psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlashga asoslangan o'qituvchi va ota-onalarning sub'ektiv-sub'ektiv o'zaro ta'siri. O'qituvchining maktab o'quvchisi oilasi bilan ishlashi bir necha yo'nalishlarda amalga oshirilishi mumkin: ota-onalarning pedagogik ta'limi, ota-onalarni ta'lim jarayoniga jalb qilish, ota-onalarni o'quv jarayoniga jalb qilish. maktab boshqaruvi. Pedagogik amaliyotda mavjud bo'lgan ota-onalar bilan ishlashning ommaviy, guruh va individual shakllari ushbu yo'nalishlarni amalga oshirishga qaratilgan. Tadqiqot Isetskaya nomli 2-sonli o'rta maktab (Tyumen viloyati, Isetskiy tumani, Isetskoye qishlog'i) munitsipal avtonom ta'lim muassasasi bazasida o'tkazildi. Boshlang'ich maktab ota-onalarining pedagogik kompetentsiyasini rivojlantirish tajribasi tahlili 1 "A" va 1 "B" sinflarning ota-onalari bilan 65 kishidan iborat bo'lib o'tkazildi. Tajriba guruhi: 1 "A" sinf o'quvchilarining ota-onalari 32 kishidan iborat. Nazorat guruhi: 1 "B" sinf o'quvchilarining ota-onalari 33 kishi. Ota-onalarning pedagogik kompetentsiyasining tarkibiy qismlarining namoyon bo'lish darajalarining xarakteristikasi shakllantirildi: yuqori, o'rta, past. Bizning tadqiqotimiz doirasida, ota-onalarning pedagogik malakasini o'rganish uchun quyidagi usullar qo'llanildi: Ota-onalar uchun so'rovnoma "Oilada bolani tarbiyalash uslublari va usullari" (bolaning yoshi va individual xususiyatlarini bilish darajasini va o'zaro ta'sir qilish usullarini o'rganishga qaratilgan). u bilan); "Men va mening bolam" testi (ota-onalarning ta'limga bo'lgan motivlari va ehtiyojlarining ijtimoiy yo'nalishini aniqlash; motivatsion-shaxsiy komponentni belgilaydi); "Oilaviy munosabatlarni tahlil qilish" so'rovnomasi (ota-onalarning bolani tarbiyalash jarayoniga ta'sirini o'rganish va oilani tarbiyalash jarayonidagi buzilishlarni tashxislash imkonini beruvchi ota-onalarni tarbiyalashdagi xatolarni izlash uchun mo'ljallangan). Eksperimental guruhdagi 13 nafar ota-ona (41%) va nazorat sinfidagi 13 nafar ota-ona (41%) orasida pedagogik malakaning past darajasi. Bunday ota-onalar ijtimoiy madaniyatning bolaning shaxsiy rivojlanishidagi rolini etarlicha baholamaydilar. Ular bolalarning aqliy kamolotining

xususiyatlari haqida ma'lumotga ega emaslar. Ular tegishli ta'lim funksiyalarini bajarishda rahbarlik qilmaydilar, ular na ota-ona mas'uliyatini, na bolaning o'zini o'zi tasdiqlash yoki ijod qilish huquqini tan olishni xohlamaydilar. Bolalar bog'chalari, maktablar, davlat - o'z farzandlarining tarbiyasi uchun javobgardir. Oilaning vazifasi moddiy yordamga qisqartiriladi. Aksariyat hollarda bunday ota-onalar yomon oilaviy munosabatlarning salbiy ta'sirini to'liq anglamaydilar, ular o'qituvchi bilan muloqot qilishni xohlamaydilar. Bu ota-onalar farzandlarini madaniy qadriyatlar bilan tanishtirishni zarur deb hisoblamaydilar. Qoida tariqasida, ular o'z farzandlarining keyingi rivojlanish istiqbollari tijorat manfaatlariga bo'ysundiradilar: ta'lim olish, pul topish. Eksperimental guruhda pedagogik malakaning o'rtacha darajasi 8 ota-ona (25%) va nazorat guruhida 8 ota-ona (25%) tashkil etdi. Bolalarning tarbiyasi va ijtimoiy rivojlanishiga qiziqish doirasi juda keng, ammo "vaqt etishmasligi", "o'z infantilizmi", shuningdek, ta'lim funksiyasining situatsion xususiyati tufayli to'liq amalga oshirilmaydi. Bu ota-onalar ijtimoiy ta'limning zarurligi va ahamiyatini bilishadi. Biroq, ular ta'lim muassasasi tomonidan taqdim etilgan aktsiyalarda ishtirok etish bilan cheklanadi. Ular oila madaniyatining bolalarning ijtimoiy rivojlanishi natijalariga ustun ta'siriga ishonmaydilar, ular har doim ham o'zlarining ijtimoiy madaniyatini oshirish jarayoniga qiziqish bildirmaydilar. 11 ota-onada (34%), nazorat guruhida 12 ota-onada (36%) qayd etilgan. Bu ota-onalar farzandining rivojlanishining individual xususiyatlarini bilish istagi yaxshi rivojlangan. Ular pedagogik jihatdan asosli muhitni tashkil etishga qiziqish bildiradilar. Ular maktab hayotida faol ishtirok etadilar. Ushbu ota-onalar ta'lim jarayonining psixologik-pedagogik jihatlarida kognitiv qiziqishlarning barqarorligini ko'rsatdi. Tadqiqotning umumiy natijalari pedagogik kompetentsiya darajasi past bo'lgan ota-onalarning yuqori foizini ko'rsatdi, bu o'rganilayotgan muammoning dolzarbligini yana bir bor tasdiqlaydi. , va bizni oilani ijtimoiy rivojlanish va kichik yoshdagi o'quvchilarni tarbiyalashning pedagogik jarayoniga faolroq jalb qilish zarurligiga ishonтиради. Eksperimentning aniqlash bosqichi natijalariga ko'ra biz pedagogik faoliyatni takomillashtirish dasturini ishlab chiqdik va amalga oshirdik. kichik yoshdagi o'quvchilarning ota-onalari vakolatlari, profilaktika, ta'lim va rivojlantirish chora-tadbirlar majmuini ishlab chiqdi. Ota-onalarning pedagogik malakasini oshirish maqsadida "Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ota-onalarini oilaviy ta'limning moslashuvchan modellarida o'qitish" dasturi ishlab chiqildi va amalga oshirildi. Dastur darslarning kirish (diagnostik) sikli, ma'ruzalar, treninglar siklidan iborat edi. (trening) darslari. ota-onalarning kangruentlikni; ota-onalarni muloqot qilish, nizolarni hal qilish qobiliyatiga o'rgatish; ota-onalarni pedagogik talablarni taqdim etish texnologiyasiga o'rgatish; ota-onalarni tarbiyalash uslubini to'g'rilash. Mashg'ulotlar ota-onalar va o'quvchilar bilan bir vaqtda o'tkazildi. Tajriba davomida asosiy e'tibor Boshlang'ich maktabning o'ziga xos xususiyatlari: sog'liqni saqlash, o'quv va bo'sh vaqtni rejalashtirish, sinfdoshlar va

o'qituvchilar bilan muloqot qilish qobiliyati haqida bilimlarni shakllantirishga qaratilgan. Eksperimentning barcha ishtirokchilarining pedagogik lug'ati "pedagogik savodxonlik", "sog'liqni saqlashni tejaydigan texnologiyalar", "salomatlik madaniyati" kabi tushunchalar bilan to'ldirildi. Ota-onalarning iltimosiga ko'ra "Intizom va intizom" mavzusi ko'rib chiqildi. , individual maslahatlashuvlarda ko'plab savollarni hisobga olgan holda. "Ongli intizom" tushunchasi o'quvchilar tomonidan xulq-atvor qoidalarini, axloqiy me'yorlarni, o'z xatti-harakatlarini va boshqa odamlarning xatti-harakatlarini tahlil qilish qobiliyatni kundalik tartibni, o'qishga mas'uliyatli munosabatni, o'quv ko'nikmalarini rivojlantirishni mazmunli o'zlashtirishi sifatida. , faoliyat va barqaror shaxslararo munosabatlar, pedagogik ta'sir choralari qo'llash, rivojlanishga e'tibor Shaxsni biz ongli intizomga bog'laganmiz. Bundan tashqari, shaxsiy rivojlanishga e'tibor kognitiv qiziqishni ochib berish, o'qish, sport va san'at madaniyatini singdirish, ijodiy faoliyat, to'garaklar va to'garaklar mashg'ulotlarini o'z ichiga oladi. Ota-onalarga bir nechta formulalar taklif qilindi, unga ko'ra ularning farzandlari qanchalik intizomli ekanligini aniqlash kerak edi: bola ishni qanday rejalashtirishni biladi; bola mas'uliyatli ishni yaxshi bajarishga qodir; bola bugun nima qilish mumkinligini hech qachon ertaga qoldirmaydi; bola belgilangan vazifani kechiktirmasdan bajaradi; bola har doim kechiktirmasdan maktabga boradi; bola ijobiy taklif; bola boshqalarning fikrini hurmat qiladi. Javoblar ilgari taklif qilingan tarbiyaviy ta'sirlar yordamida vaziyatni aks ettirish va o'zgartirish uchun ma'lumot bo'lib xizmat qildi. Ota-onalar bilan ishlash pedagogik kompetentsiyaning motivatsion-shaxsiy, gnostik, kommunikativ-faol komponentlarini yangilash asosida ota-onalarni tashkil etish va o'tkazishga jalb 7 ma'ruzalar, konferentsiyalar, taqdimotlar, ochiq eshiklar kuni (motivatsion-shaxsiy komponent); munozara kechalari, ota-onalar o'qishlari, treninglar (gnostik komponent); rolli pedagogik vaziyatlar, seminarlar (kommunikativ faoliyat komponenti). Ota-onalar o'z-o'zini tarbiyalash (pedagogik bilimlardagi bo'shliqlarni to'ldirish, ta'lim sohasida ijodiy fikrlashni rivojlantirish), kommunikativ qarorga kiritilgan. maslahat (bolaga ta'sir qilishning individual usullarini birgalikda psixologik-pedagogik izlash) va ta'lim (bolalar bilan sodir bo'ladigan yoshga bog'liq o'zgarishlarni ko'rish va tushunish) vazifalari. Dastur nazorat diagnostik tadqiqoti bilan yakunlandi. Xulosa. Tadqiqot natijalarini sarhisob qilar ekanmiz biz barcha mas'uliyat bilan aytishimiz mumkin (miqdoriy va sifat tadqiqot usullaridan olingan ma'lumotlar) ota-onalarning pedagogik malakasi darajasi barcha komponentlar bo'yicha sezilarli darajada oshdi, bu taklif qilingan ish dasturining samaradorligini ko'rsatadi. ota-onalar. Ota-onalarning pedagogik kompetentsiyasini shakllantirish samaradorligiga erishildi. Kichik yoshdagi o'quvchilarning ota-onalarining pedagogik kompetentsiyasini shakllantirish bo'yicha olib borilgan ishlar ota-onalarning pedagogik kompetentsiyasini shakllantirish darajasi o'qituvchining, ta'lim muassasasining oila bilan o'zaro munosabatlari qanday tashkil

etilganiga bog'liq degan xulosaga kelishimizga asos bo'ldi. ta'lim, yosh xususiyatlari, umumiy tendentsiyalari va jarayonning yo'nalishlari masalalarida bolaning shakllanishi va kamolotga; Ota-onalarga o'ziga xos ta'lim va rivojlanish texnologiyalarini "o'rgatish", bolalarni tarbiyalash jarayonida inqirozli vaziyatlarni bartaraf etish bo'yicha treninglar, yangi pedagogik bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishga yordam berish - bularning barchasi oiladagi mavjud keskinliklarni uyg'unlashtirishga yordam beradi. **Ota-onalarning psixologik-pedagogik kangruentlikni** nimadan iborat. "Pedagogik ta'lim" yo'nalishi, "Boshlang'ich ta'lim" o'quv profili, Maktabga kirib, bola "pedagogik uchburchak" (o'qituvchi-o'quvchi-ota-ona) markaziga aylanadi. Bolani tarbiyalash va rivojlantirishdagi muvaffaqiyatlar va muvaffaqiyatsizliklar ko'p jihatdan ushbu "pedagogik uchburchak" dagi munosabatlar qanday bo'lishiga bog'liq. Pedagogik savodxonlik va ongli ota-onalik. Ota-onalar bilan ishlashning psixologik-pedagogik usullari va shakllarini qo'llab-quvvatlash tizimiga birlashtirish ("Boshlang'ich maktab o'quvchilarining ota-onalarini oilaviy ta'limning moslashuvchan modellarida o'qitish" dasturi), shuningdek, ota-onalarning pedagogik malakasini oshirish uchun texnologiyalardan foydalanish - bularning barchasi tadqiqot maqsadiga erishish - ota-onalarning pedagogik kompetentsiyasini shakllantirishga yordam beradi.

Xulosa: Oilada bolalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar tizimi birgalikda uyushtiriladigan o'yin, sayrlarda yuqori darajada shakllanadi. Bolalar nutq madaniyatini shakllantirishda oila a'zolari va tengdoshlari bilan bo'ladigan munosabatlar muhim rol o'ynaydi. Tarbiya qanchalik erta boshlansa, hosili ham shuncha barvaqt ko'zga tashlanadi. Shuning uchun ota-onalar va ta'lim muassasalari tarbiyachilari hamda pedagoglarning vazifasi yosh avlodni aqlan yetuk, jismonan sog'lom, axloqan pok, barkamol inson qilib tarbiyalashdan iboratdir. Shuni ta'kidlash joizki, bola tarbiyasi bilan jiddiy shug'ullangan ota-onalarning farzandlari ta'lim muassasasida o'z imkoniyatlarini mashg'ulot jarayonida qiynalmasdan ko'rsata oladi. Oila va ta'lim muassasalarining uzluksizligi bolani nafaqat jismoniy va aqliy jihatdan rivojlantiradi, balki uning ma'naviy shakllanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Zero, ota onaning mehr-muhabbati chinakkam hurmati bolalarda eng go'zal axloqiy tuyg'ularni ayniqsa qadriyatlarni his qilishda yordam beradi. Bu esa unda kattalar orasida ham kamyob bo'lib qolgan insoniylik sifatlaridan hisoblanadi. Bolaning kelajagida qanday inson bo'lib yetishishi ko'proq ota-onasi va o'z oilasiga hamda unda tarkib topgan muhitga bog'liq. "Bola ota-onasidan qayerga ortib boradi" degan gap ayni haqiqat, demak, farzandlar ota-onalarning davomchilaridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI;

1. С.Х.Таджиева, Д.Ф.Сабирова “Танглик вазиятида қолган болага психологик ёрдам кўрсатиш”. Т.: РБИММ, 2011 й. 142 б
2. Pulatov Sh.N.Sankhya-ancient Indian philosophical school. //PUSTAK BHARATI RESEARCH JOURNAL// JAN-June. ISSUE Toronto, Canada. No: 1-2, 2020.
3. PULATOV SH.N. XIX asr oxiri - XX asr boshlarida Hindistondagi ijtimoiysiyosiy vaziyat. Academic Research In Educational Sciences. Volume 1. 2020 468- 474 P.
4. Po‘latov, Sh.N., Rabindranat Tagorning Hindiston ilm-ma’rifatga qo‘shgan xissasi.// “SCIENCE AND EDUCATION” Scientific journal Volume 1, Special issue 2020 136-144 P.
5. Po‘latov, Sh.N., Hindistonda pedagogik ta’limning rivojlanish bosqichlari. //“SCIENCE AND EDUCATION” Scientific journal Volume 1, Special issue 2020 21-27 P.
6. Jurayev SH.S., Abu Ali ibn Sinoning falsafiy qarashlarida baxt-saodat masalasi // Academic Research in Educational Sciences, 2 (Special Issue 1), 395-401 P.
7. Saidov S.A., Ibn al-Muqaffaning islom tarjima san’atiga qo‘shgan hissasi. // “Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences” Scientific journal Volume 1, 2021. 332-336 P.
8. Sulaymonov, J. Abdurahmon ibn Xaldunning tamaddun taraqqiyoti haqidagi qarashlarida jamiyat tahlili//Academic Research in Educational Sciences, Vol